Predikan av Jenny Arnerlöf – Friheten i Kristus - 2022

Frihet är ett ord med en oerhört positiv klang. Filosofer brukar tala om tre sorters frihet: 1. Frihet från begränsningar som till exempel från förtryckande myndigheter, gamla sociala normer, och konventionella tankesätt. Kort sagt frihet från allt så länge vi inte inskränker en annan människas rättigheter eller frihet. 2. Sedan finns självkontrollens frihet där någon använder sina tankar och vilja för att sträva efter ett visst mål som att kunna spela ett instrument eller undvika skadliga beteenden. 3. Den tredje är ekonomisk frihet där man inte behöver tänka på prislappen för det man vill ha eller göra.

Friheten som Kristus bjuder oss in i både ryms i alla tre av filosofernas kategorier samtidigt som det inte riktigt passar in i dem. Fastän han växte upp i och hörde till fattiga förhållanden var ekonomisk frihet inte ett problem för Jesus under hans jordiska verksamhet. Om vi tänker på bespisningsundren, eller hans ord till en av lärjungarna som var redo att slåss för Jesus när han häktades, ”Tror du inte att om jag bad min fader skulle han genast skicka mer än tolv legioner änglar till min hjälp?” (Mt.26:52-53). Medel är inte ett problem för Jesus nu heller om vi tar hans ord efter uppståndelsen, ”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden” på allvar. För vad är frihet om inte en form av makt? Och samtidigt som medel inte var ett problem för Jesus levde han i enkelhet.

Gällande självkontrollens eller självbehärskningens frihet är Jesus exemplet par excellens, men hans lära går inte ut på självkontroll. Hans lära är överlåtelsens lära – friheten att erkänna våra misslyckanden, vårt behov av saker vi inte på egen hand kan skaffa; friheten att förlita oss på Guds förbarmande och nåd var hans lära. Att vi bekänner våra synder i gudstjänsten varje vecka är ett sätt att undergräva eventuellt anspråk på att

vara självkontrollerande. Även så, är det svårt att förneka att de människorna som påminner mig mest om helighet och Kristi närvaro förmodligen har varit de mest självbehärskade människor jag har mött.

Då finns det frihet från begränsning. Det är svårt att förena frihet från begränsning med Kristi frihet då han har sagt ”Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig.” (Mt.16:24). Gällande begränsningar är det svårt att överträffa ett kors. Och ändå har kristna under alla tider utmärkt sig genom deras villighet att på fredliga sätt trotsa allt och alla som försökte begränsa deras tillbedjan av Jesus. Det är som om den som tar till sig Jesu frihet och dess medföljande begränsningar blir befriad till att urskilja vilka begränsningar som är värt att bejaka och vilka man ska strunta i för att kunna leva det äkta mänskliga livet.

Vad är denna märkliga frihet som finns i Kristus och som inte anpassar sig efter världens rationella kategorier av frihet? Friheten som vi har i Kristus är en paradoxal frihet – den kan bara uppnås när vi binder oss till honom. Vi lever i en tid när många vill hålla sina alternativ öppna och inte binda sig till föreningar och institutioner som begär något av dem (och kyrkan är en institution!). Men det är som att gå på en fantastisk restaurang och bara läsa menyn hela kvällen! Den som gör så förblir hungrig och till slut svälter ihjäl av sin frihet.

I dagens evangelieläsning hamnade Jesus i konflikt med en synagogföreståndare kring sabbaten. Det är lite svårt för oss att förstå sabbaten på ett tydligt sätt. Våra föreställningar kring den är förmodligen lika tråkiga som synagogföreståndaren i dagens text låter. Förmodligen tänker vi på den som en dag som inskränkte människors frihet (ingen shopping, ingen idrott, bara gå till kyrkan och sitta i en långtråkig gudstjänst…). Ironin med det är att intentionen med sabbaten är den raka

motsatsen – det är en dag menad att hålla oss fria. Fri från att bli slavar i vårt arbete, ambition och annat som smyger sig så lätt in och styr våra liv.

I sin iver att göra rätt hade synagogföreståndaren missat syftet med lagen om sabbaten. Jesus hade ingenting emot sabbaten. Tvärtom ville han se människor återupprättade för att kunna känna Guds glädje som en del av den mycket goda skapelsen. Om vi avfärdar vår traditions tankar kring sabbaten utifrån en nutids tanke att sabbaten inte längre är relevant kommer vi att gå miste om sabbatens gåva som en källa till förnyelse och skydd av ett liv i frihet.

Det finns två grundläggande berättelser som kan hjälpa oss att förstå sabbaten. Den första är skapelseberättelsen där Gud på den sjunde dagen skapade vila och njutning. I Bibelns mening innebär sabbat vila inte bara upphörande av aktivitet. På den sjunde dagen såg Gud på allt skapat med stor glädje. Sabbat var en tid för att glädja sig över och fira den mycket goda skapelsen. Den andra berättelsen som hjälper oss att förstå sabbat är Israeliternas befrielse från slaveri och uttåget från Egypten. Som slavar präglades Israels liv av arbete utan vila, dagar utan ände. Egypten var deras tids industriella stormakt där det inte fanns några gränser för hur mycket arbete som behövde utföras för att behålla sin position och ligga steget före andra stora makter.

För Israel betydde att stanna upp och vila på sabbaten att hålla sig ständigt påmind om att deras välstånd inte bara hängde på deras egna ansträngningar. Det hängde i grund och botten på Gud som är grunden och hjärtpunkten av allt liv. Synagogföreståndarens instinkt att skydda sabbaten var inte fel. Det som var fel med hans inställning var att han inte kunde se att Jesus omsorg om kvinnan verkligen befriade henne att uppleva

sabbaten enligt Guds ursprungliga intention. Guds lagar handlar aldrig om lagar för lagars egen skull – de är till för att leda till det goda livet.

Jesus erbjuder inte frihet som en verklighetsflykt utan hans frihet leder oss till en djupare förankring i vårt sammanhang och en djupare förståelse av vår mänsklighet. I Kristus finner vi frihet från att oroa oss över vad andra människor tycker, frihet att våga göra eller lära nya saker och misslyckas, frihet att förlåta och bli förlåten, frihet att inte klara av allt på egen hand, frihet att lita på Guds trofasta närvaro vad som än händer, friheten att vara generös med våra resurser, och frihet att älska även våra fiender. Om ni någonsin har försökt att älska en fiende förstår ni att det är en stor frihet att ha; det är en frihet som kräver övning och Guds hjälp.

Poängen med all frihet som vi människor har anförtrotts är att vi ska vara bärare av Guds avbild i skapelsen och främja Guds ursprungliga välsignelse över skapelsen. Vår frihet ger oss inte rätten att systematiskt agera på ett sätt som förminskar Guds välsignelse för andra varelser. I dagens episteltext hörde vi att Aposteln Paulus ord att, ”allt skapat har lagts under tomhetens välde” var på grund av den första människans val att inte förlita sig på Gud. Paulus poäng är att Gud i Kristus förändrade världens öde fundamentalt. Det Kristus i frihet gjorde för att rädda världen från tomhetens välde eller meningslöshet är evangeliet för oss denna dag och varje dag. Kristus är ju Guds fulla och perfekt avbild och han har räddat våra liv och vår värld från meningslöshet; det är frälsningens radikala budskap. Men berättelsen tar inte slut där utan den fortsätter med oss och vad som händer när vi väljer att söka Gud och låta Gud forma och förädla sin avbild i oss. På fredag när vi firar pilgrimsgudstjänst kommer jag att utveckla dagens episteltext då den innehåller ett budskap som är oerhört viktig för oss i vår tid. Jag vet att det blir svårt för oss att ta in mer idag.

Men jag vill avsluta med några ord om de första kristna som fann en frihet i Kristus som ställde dem i konflikt med sin omvärld. De var inte ut efter att förändra världen och de sökte inte efter konflikt. De drogs av den livgivande kraften och friheten som de upptäckte för sig själva i Kristus. När de samlade och slog ihop sina erfarenheter, när de blev resurser av vänskap och stöd för varandra, friheten som de delade spilldes över och sakta men säkert förändrade världen sådan att vi i vår tid tar frihet som en given mänsklig rättighet. Jesus sade, ”Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått mjöl; till slut blir alltsammans syrat.” (Mt.13:33) Deras mycket lokala frihetshandlingar genom att tillbe Kristus och äta en måltid tillsammans i hans namn hade en långtgående effekt. Ser ni hur Guds rike är osynligt närvarande i vår värld? Vi har friheten att forma våra liv runt Jesus Kristus och den friheten som han kallar oss att upptäcka och leva i. Fördelarna med att höra till en församlingsgemenskap är lika verklig idag som de var för de första kristna – här utvecklar vi vänskap och stödjer varandra vilket är ett värdefull gods i sig. Vilka långtgående effekter eller välsignelser vår delaktighet här kan ha får vi höra om på fredag. Det Jesus gjorde för kvinnan vill han göra för oss så ofta som vi behöver upprättelse och befrielse, för Guds och hela skapelsens skull. Amen.